Aalborg Universitet

At konstruere et socialt rum

Prieur, Annick

Publication date:
2010

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

Link to publication from Aalborg University

Citation for published version (APA):
Prieur, A. (2010). *At konstruere et socialt rum*. Paper præsenteret ved Dansk Sociologforenings Årskongres, København, Danmark.

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from vbn.aau.dk on: April 19, 2024

At konstruere et socialt rum

Annick Prieur og Lennart Rosenlund

Vort sigte

- Vise hvorledes vi er gået frem, når vi har konstrueret et socialt rum ud fra surveydata fra en dansk by – Aalborg – efter de samme principper som Bourdieu anvendte i *La Distinction.*
- Ikke mange har forsøgt . Måske fordi Bourdieus arbejder er blevet bedst forstået af teoretisk eller kvalitativt orienterede samfundsforskere, mens de fleste kvantitativt orienterede har været fremmede for Bourdieus tænkning om metodologi.
- Og Bourdieu gjorde det ikke nemt, da redegørelsen for den metodiske fremgangs-måde i *La Distinction* er meget mangelfuld.

Bourdieus analyse

- I *La Distinction* udforskes forholdet objektive strukturer af sociale *positioner* (ud fra økonomiske, sociale og kulturelle besiddelser) og sociale *dispositioner* (livsstile, forbrugsmønstre og præferencer på kulturelle, moralske og politiske områder).
- To adskilte sociale verdener, den objektive og den symbolske, også betegnet som det sociales eksistens i første og anden grad.

Bourdieus analyse

- Empirisk kan de to verdener gribes gennem korrespondanceanalyser af data om henholdsvis sociale positioner og dispositioner.
- Herved kan mønstre i store datasæt afdækkes og visualiseres.
- Med udgangspunkt i enhedernes egenskabsprofiler beregnes afstande mellem egenskaber (og enheder) i et mangedimensionelt rum.
- Fremstillingen forenkler rummet til to dimensioner i et kort. Her vil karakteristika, der tit forekommer sammen, ligge tæt på hinanden, mens karakteristika, der sjældent forekommer sammen, langt fra hinanden.
- Enheder (individer) med egenskabsprofiler (sæt af karakteristika), der ligner hinanden, vil komme til at ligge tæt ved hinanden, mens de med meget forskellige egenskabsprofiler, vil ligge langt fra hinanden.

Bourdieus analyse

Når fordelinger af karakteristika er foretaget, kan akserne fortolkes: Hvilke forskelsskabende dimensioner kan ses?

- Fordeling af den samlede kapitalmængde (økonomisk + kulturel kapital) organiserer her mest forskel (forklarer mest varians).
- Den næst vigtigste forskelsskabende dimension er her kapitalsammensætning, fra overvejende kulturel kapital over balanceret kapitalsammensætning til overvejende økonomisk kapital.
- Den tredje vigtigste forskelsskabende dimension kan analyseres f eks med et kort over 1. og 3. akse. Den fortolkes af Bourdieu som en tidsdimension, der sorterer individerne efter social løbebane (mobilitetshistorie eller anciennitet i en social position).

Bourdieus analyse

- Næste greb (tror vi nok): at lægge livsstilsvariabler hen over, uden at forandre grundstruktur i det oprindelige kort. Så kan man se hvorledes livsstilsvariablerne lader sig strukturere efter det sociale rums dimensioner.
- Kortene over de dominerende og de mellemliggende klasser er lavet modsat vej: Først en grundstruktur af livsstilsvariabler, derefter variabler fra det sociale rums ned over, uden at forandre grundstrukturen. Genfinder dimensionerne ad den vej.

Vort empiriske grundlag

- Et udvalg på 1600 personer mellem 18 og 75 år, bosiddende i Aalborg kommune, blev trukket, hvorefter disse fik tilsendt et orienterende brev og efterfølgende blev kontaktet for et telefoninterview. Interviews blev gennemført i efteråret 2004 med 1174 personer (73,4 %).

Vort empiriske grundlag

- Spørgsmål om baggrundsforhold, holdninger til politiske og moralske spørgsmål, kulturelle forbrug og livsstile.
- Områder: brug af byen (f.eks. i teateret indenfor det sidste år), fjernsynsprogrammer man ser hyppigt, brugsmåder af internet, musiksmag, synspunkter på billedkunst (f eks hvorvidt man helst skal se hvad det forestiller), hvordan hjemmet er indrettet (f eks designermøbler), mad (hvad er vigtigt, når man serverer for gæster), politiske holdninger, læsning af aviser og tidsskrifter, forfattere man kan lide, idrætter man har udøvet, samt enkeltspørgsmål om kæledyr, højtlæsning og lektiehjælp til børn, syn på svært forklarlige/overnaturlige fænomener.

Vor analyse

- Underlagt disse data forskellige korrespondance-analyser, både konstrueret socialt rum, livsstilsrum og rum af politiske holdninger.
- Har sammenkoblet de forskellige rum, og derigennem vist, at de lader sig strukturere af de samme differentieringsmekanismer: kapitalvolumen og kapitalsammensætning.
- Lavet forskellige versioner af de samme rum, efter hvilke variabler vi har taget ind og ud.
- Kan gøres fordi, der intet facit er.
- Men der er kvalitetskriterier til hjælp for at afgøre, hvor god en model er.

ØKONOMISK KAPITAL	Antal kate-gorier	KULTUREL KAPITAL	Antal kate-gorier	ARBEJDS-RELATEREDE VARIABLER	Antal kate-gorier
At eje aktier, værdipapirer eller kunstsamling	2	Respondentens uddannelse	7	Respondentens beskæftigelse	15
Husholdnings-indtægt	5	Fars uddannelse	5	Fars beskæftigelse	4
Sommerhusets værdi	3	*I alt*	12	Type beskæftigelse (offentlig/privat)	2
Ejerskab af bolig	3			*I alt*	21
Bilens værdi	6				
I alt	18				

Variabler benyttet til konstruktion af Aalborgs sociale rum

Det sociale rum i Aalborg, plan over første og anden akse. Kategorier med kontrolværdier over 2 % er fremhævet. Tallene i parentes viser til hvilken (eller hvilke) akse(r), de bidrager til. Markørernes størrelse er proportional med frekvensen med hvilken de optræder.

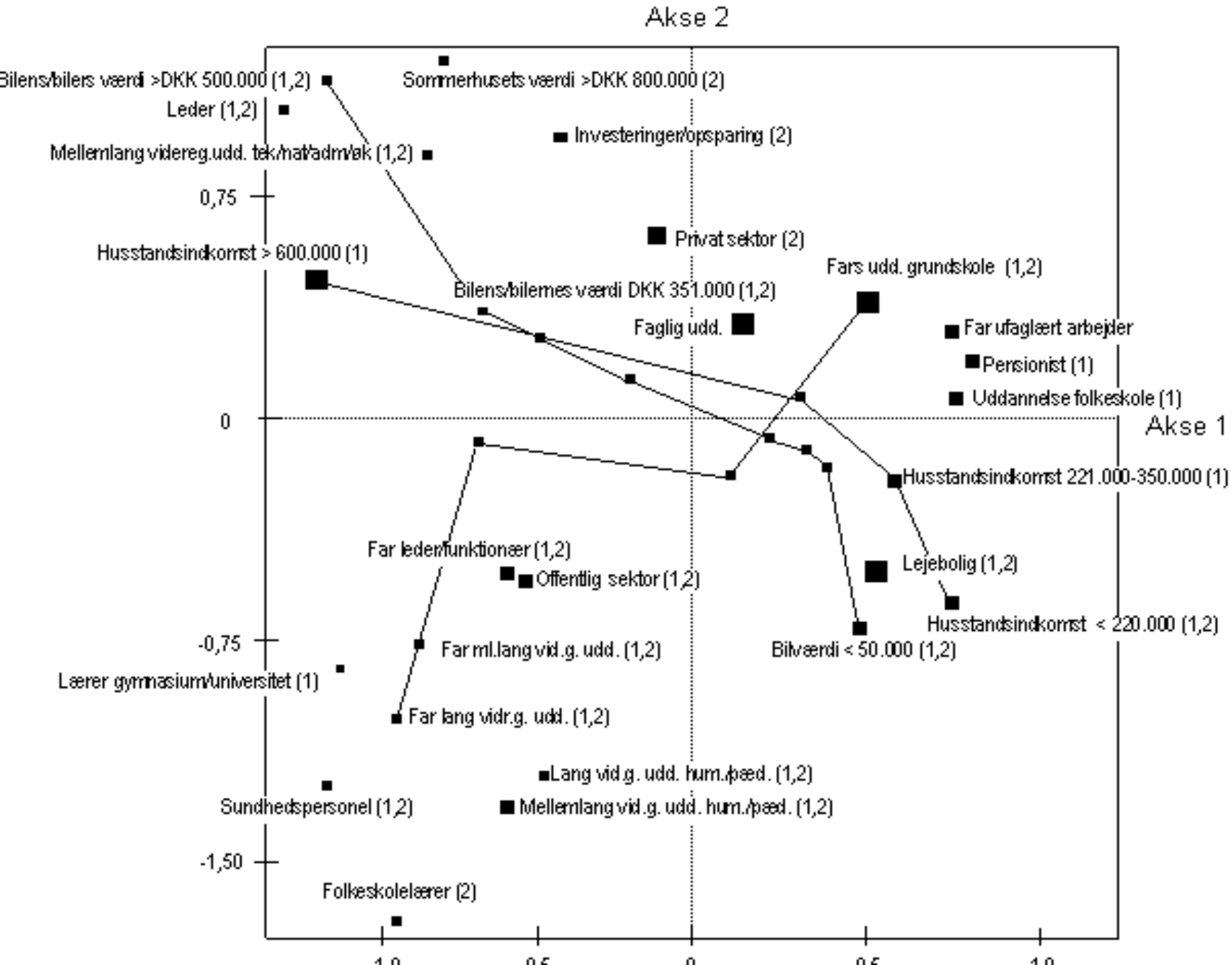

Vor analyse: overvejelser

- Hvad er gode indikatorer for økonomisk og for kulturel kapital?
- Hvorfor kan ikke alle variabler tages med?
- Hvordan behandles ekstreme kategorier?
- Hvordan kan balanceres i en rumkonstruktion? Hvor strengt skal der balanceres?
- Må man godt tage andre variabler med, som f eks variabler vedrørende arbejdsforhold?
- Hvorfor så ikke også social kapital?

Vor analyse: overvejelser

- A: 10 variabler med til sammen 18 kategorier for økonomisk kapital, 21 for beskæftigelse og 12 for kulturel kapital.
- B: + 11. variabel, værdi af bolig med fem kategorier. Derved bliver antal kategorier for økonomisk kapital 23, og det fører til at løsningen drejes (mod uret) ca. 15 grader. Linjen for værdi af bil kommer til at følge x-aksen (den første akse) ret tæt. Tabeludskrift viser, at x-aksen nu dannes af økonomisk kapital, mens den kulturelle kapital betyder mere for y-aksen.
- C: A-modellen + mors uddannelse med seks kategorier. Nu roterer løsningen med uret, igen ca. 15 grader. En tabeludskrift viser, at x-aksen nu er domineret af kulturel kapital, mens bidragene fra den økonomiske kapital er reduceret, og til gengæld er blevet dominerende for y-aksen.

A

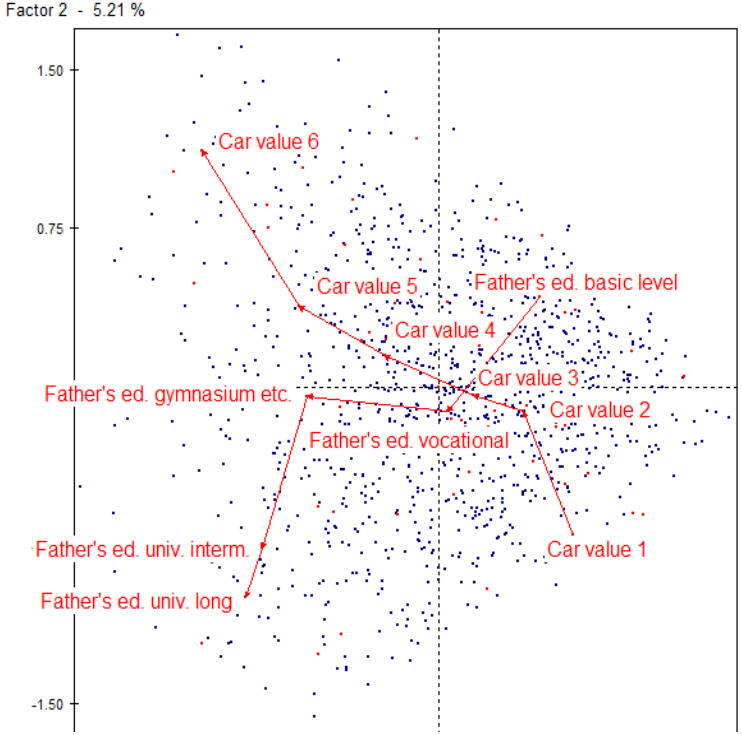
Factor 2 - 5.21 %
1.50
0.75
-1.50
Car value 6
Car value 5
Father's ed. basic level
Car value 4
Car value 3
Father's ed. gymnasium etc.
Car value 2
Father's ed. vocational
Father's ed. univ. interm.
Car value 1
Father's ed. univ. long

B

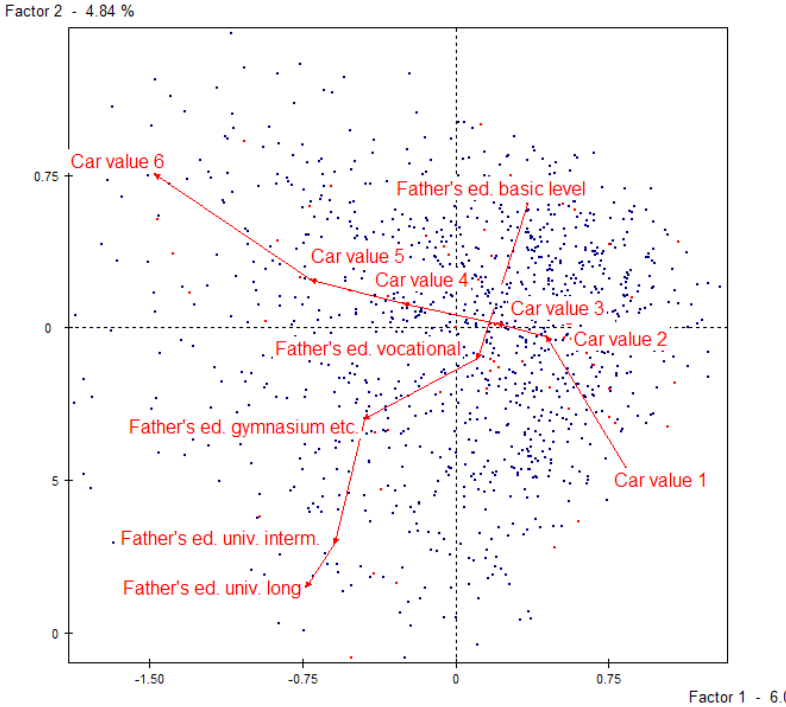
Factor 2 - 4.84 %
0.75
0
5
0
Car value 6
Father's ed. basic level
Car value 5
Car value 4
Car value 3
Car value 2
Father's ed. vocational
Father's ed. gymnasium etc.
Car value 1
Father's ed. univ. interm.
Father's ed. univ. long
-1.50
-0.75
0
0.75
Factor 1 - 6.

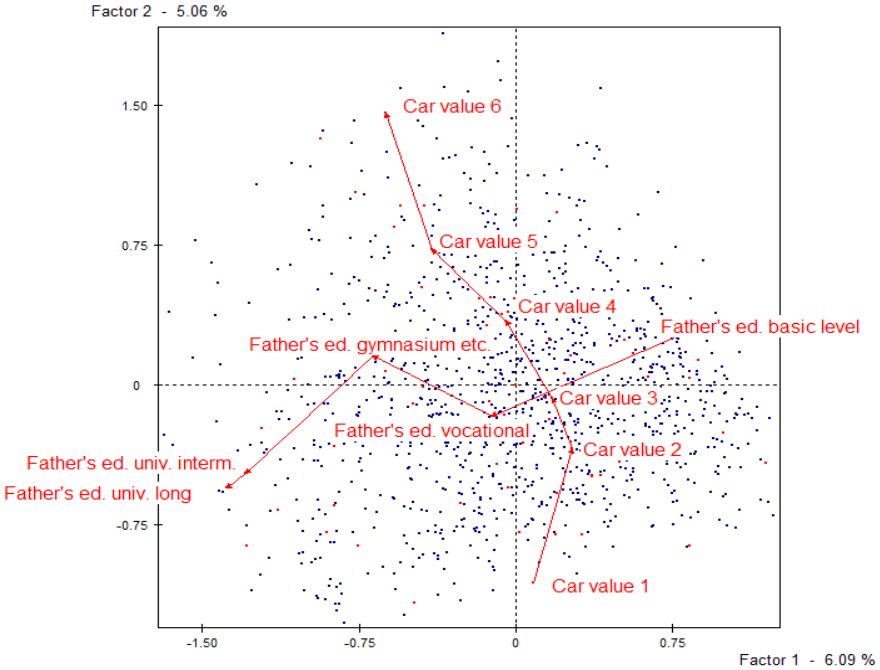
Factor 2 - 5.06 %
1.50
0.75
0
-0.75
Car value 6
Car value 5
Car value 4
Father's ed. basic level
Father's ed. gymnasium etc.
Car value 3
Father's ed. vocational
Car value 2
Father's ed. univ. interm.
Father's ed. univ. long
Car value 1
-1.50
-0.75
0
0.75
Factor 1 - 6.09 %

C

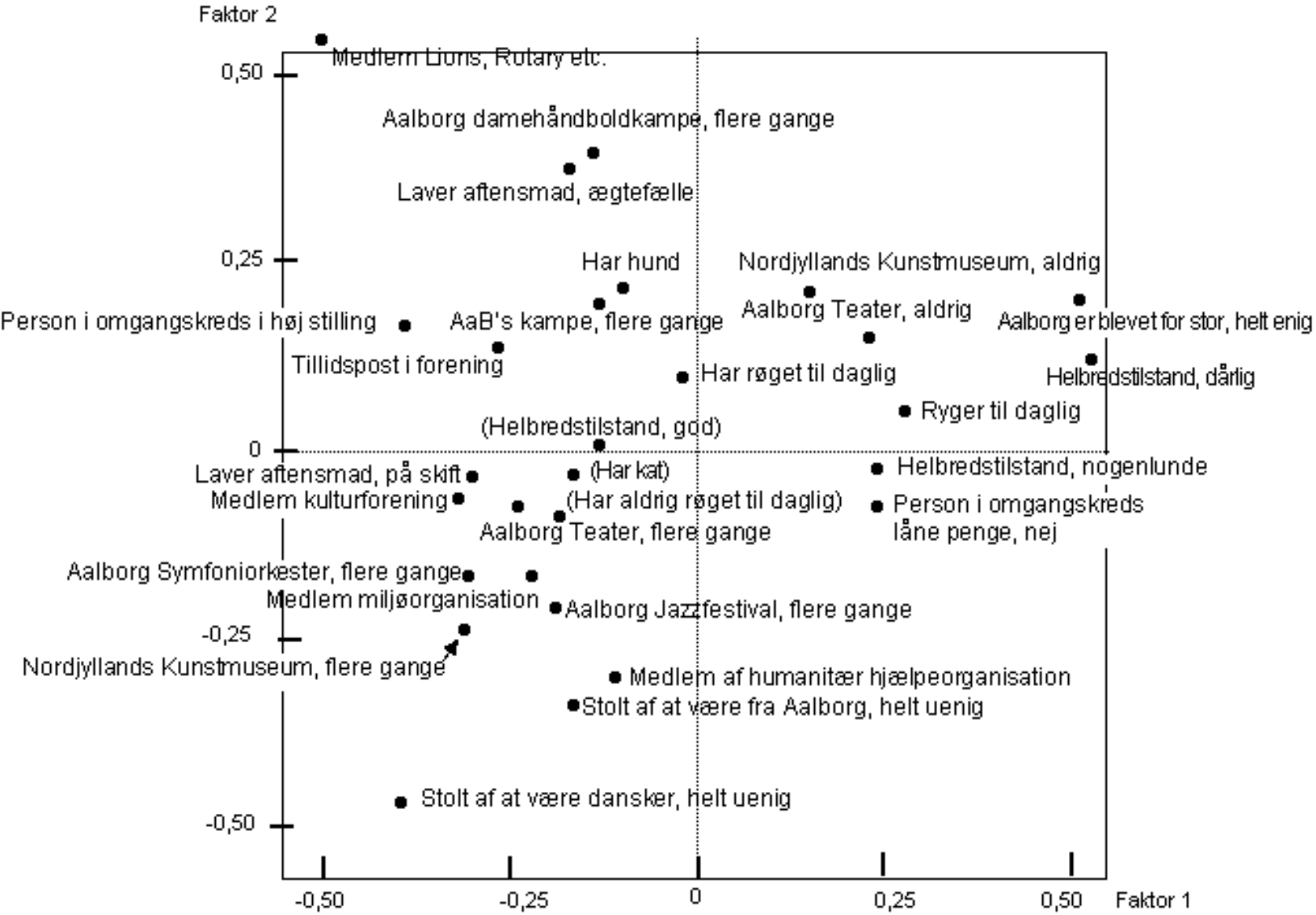

Brug af byen, holdninger til byen, social kapital, nogle sundheds- og hverdagslivsforhold som illustrerende variabler i det sociale rum (fra figur 2). Ikke-signifikante variabler med parentes.

Til slut …

- Kræver omfattende data.
- Specielt kræves solidt batteri af indikatorer for kulturel og økonomisk kapital.
- Kan være mere overskueligt at foretage en korrespondanceanalyse den modsatte vej, med udgangspunkt i for eksempel et antal livsstils-variabler. Men bør være planlagt for at egne sig.
- Den valgte rumløsning var ikke den eneste mulige. Overvejelserne knyttet til valget minder om, at det sociologiske forehavende ikke kan være at vise hvorledes verden ”er”, men at finde den bedst egnede model til at repræsentere den sociale verden.
- Det gøres bedst, når den metodiske tilgang går hånd i hånd med det teoretiske perspektiv.